

MOZAIKOVÁNÍ

mozaika pro každého

Kateřina Konířová

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

MOZAIKOVÁNÍ

mozaika pro každého

Kateřina Konířová

Šikovné
Ruce

Kateřina Konřov

Mozaikovn/mozaika pro kařdho

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Pruhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
jako svou 4075. publikaci

Odpovdn redaktorka Jana Minřov
Sazba a grafick prava obálky Marcela Drobn
Texty Kateřina Konřov
Fotografie na obálce a v textu Kateřina Konřov

Počet stran 64
První vydání, Praha 2010
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

© Grada Publishing, a.s., 2010

*Názvy produktů, firem apod. pouřit v knize mohou být ochrannými známkami
nebo registrovanými ochrannými známkami přsluřnch vlastníků.*

*Doporuen a pracovní postupy v této knize byly autorem ověřeny, přesto nelze za n převzt
odpovědnost. Autor ani nakladatelství neru za jakkoliv vecn, osobn ani majetkov škody.*

ISBN 978-80-247-3284-8 (tiřtn verze)

ISBN 978-80-247-7470-1 (elektronick verze ve formátu PDF)

© Grada Publishing, a.s. 2012

OBSAH

Úvod	5	Nepřímá metoda vysazování mozaiky	50
Historie	6	Podnos se strelicí	50
Materiály	8	Nástěnná mozaika	52
Nářadí, náčiní a pomůcky	10	Nástěnná mozaika ze skla s motivem slunce	52
Pracovní postupy	12	Mikromozaika	56
Příprava podkladu pro mozaiku	12	Přívěsek a krabička zdobená modrobílým porcelánem	56
Navrhování mozaiky	13	Další inspirace	58
Lepení a lepidla	14	Spirálová dekorace	58
Spárování	16	Vánoční rozjímání s mozaikou	62
Řezání skla	20	Adventní dekorace	62
Vysazování mozaiky	22	Vánoční koule	63
Úprava mozaikových kamenů	26		
Mozaika na plochých předmětech	28		
Zrcadlo s motivem slunce	28		
Zrcadlo s květinovým motivem	30		
Ryba z keramických střepů	32		
Mozaika z přesných kamenů	34		
Truhla na poklady zdobená průmyslovou mozaikou	35		
Podnos s kapkami	36		
Mozaika na oblých předmětech	38		
Květináč s pavími oky	38		
Pítko pro ptáky s květinami	42		
Mozaiková světýlka	46		
Nástěnné světlo s tulipány	46		
Svícný zdobené mozaikou	48		

Kniha, kterou jste otevřeli, je věnována technice mozaiky. Mozaika je výzdoba poskládaná z drobných segmentů – mozaikových kamenů, které mohou být ze skla, kamínků, keramiky, porcelánu i dalších materiálů.

I pouze náhodné poskládání jednotlivých prvků mozaiky působí velmi esteticky a vypovídá o trpělivosti zhotovitele díla. Mozaika dává možnost pohrát si s barvami a tvary jednotlivých mozaikových kamenů, které lze poskládat do obrazců libovolně nebo podle předem připravené předlohy.

Mozaikou můžete dekorovat nejrůznější předměty určené jak do exteriéru, tak do interiéru. Podkladů pro mozaiku je nepřeberně. Můžete použít dřevěné výřezy, zrcadla, předměty ze skla, keramiky s glazurou i bez glazury, ale i kovy, dokonce papírové nebo balsové krabice. Mozaiku můžete dělat také přímo na stěny, podlahy, nábytek, ale třeba i na kameny nebo polystyrénové koule. Možností je opravdu tolik, že je nelze všechny vyjmenovat a podrobně se některými materiály a jejich zdobením mozaikou setkáte v jednotlivých kapitolách.

Můžete vytvořit mozaiku velikosti šperku, které se říká mikromozaika, až po velkou nástěnnou mozaiku, která bude originální nepřehlédnutelnou dekorací vašeho interiéru nebo exteriéru.

Postupně se seznámíte s několika způsoby osazení mozaikových kamenů, naučíte se zacházet s nářadím a orientovat se v lepidlech. Záleží pouze na vás, zda se budete výtvarných námětů držet nebo je využijete pouze jako inspiraci a barvy a tvary přizpůsobíte vlastním potřebám.

Přeji vám mnoho zdaru a radosti při vytváření mozaiky.

Kateřina Konířová

HISTORIE

Mozaika je technika známá již několik tisíc let, většina pramenů uvádí 4000 let, ale některé až 6000 let. Proslulé jsou mozaiky z antického Říma, a starověkého orientu. Ornamentální mozaiky z barevných kamínků zdobily stěny paláců a chrámů např. i starověkých sumerských měst.

Rozkvět mozaiky přišel ve 4. století př. n. l., kdy se začaly objevovat figurální motivy, které byly ozdobou přepychových paláců mocných řecko-makedonských dynastií. Mozaika se také začala používat k zvýraznění malovaných obrazů a to tak, že se původní malba vyskládala barevnými skleněnými mozaikovými kameny, které začaly nahrazovat kameny přírodní.

Mozaika z římského období – House of Gladiators.

Madabská mapa, je část podlahové mozaiky v byzantském kostele sv. Jiří v Madabě, v dnešním Jordánsku. Je datována do 6. století. Původně měřila 21 x 7 m a skládala se z více než dvou milionů kaménků

Další rozvoj mozaiky přineslo křesťanství, protože nové náboženské stavby skýtalý velký prostor pro rozměrné mozaikové obrazy vyjadřující biblické příběhy.

Chrám Božího hrobu v jeruzalémské Starém městě

Pro úplnost je nutné zmínit se o známé florentské mozaice, která vznikla ve Florencii v 16. století a vytváří se tam dodnes. Jednotlivé přesně nařezané a zabroušené mozaikové kameny, se sesazují k sobě tak těsně, že spáry jsou skoro neviditelné a nespárují se. Tím se florentská mozaika liší od mozaik ostatních, které mají širší spáry vyplněné spárovací hmotou. Celý povrch florentské mozaiky se na závěr zbrousí do roviny a vyleští.

Dílo ze známé dílny „Le pietre nell'Arte“, kterou založil Renzo Scarpelli v roce 1972 ve Florencii

Vhodné materiály

Mozaiku můžete vyskládat z barevného i čirého skla, korálků, skleněných kameňů, pecek a valounků, dále z porcelánu, zrcadel, keramických střepů glazovaných i neglazovaných, knoflíků, keramických obkladů, přírodnin jako jsou kamínky, ulity, dřevo, ale i dalších méně tradičních materiálů, například kovových předmětů, bižuterních komponentů, drátů nebo barevných čtverečků z pryskyřice.

Mozaikové kameny

Přesné – vyrábí se průmyslově ze skla, keramiky, kameniny i přírodních materiálů. Většinou jsou nalepené na čtvercových sítkách a lze je koupit ve stavebninách jako běžný obklad. Jednotlivě se prodávají v baleních s určitou váhou nebo počtem kamenů ve specializovaných výrobných potřebách v mnoha barevných odstínech a několika velikostech.

Skleněné – z plochého skla barevného i čirého, střepů zrcadel apod.

Sklo můžete dále upravovat pomocí kleští na mozaiku. Přesných tvarů dosáhnete, když ploché sklo nařezáte pomocí řezáku na sklo, případně lze upravit ostré hrany pilníkem nebo brouskem namočeným do vody. Do této skupiny patří i skleněné pecky, korálky apod.

Porcelánové střepy získáte nejlevněji, stačí posbírat staré nebo rozbité

porcelánové nádoby a pomocí kladívka ho rozbít na menší části. Při této práci je potřeba dodržet bezpečnostní opatření, použijte pracovní rukavice a ochranné brýle a porcelán vložte před rozbitím do pytle ze silnějšího plátna. Takto připravené střepy je možné ještě upravit pomocí kleští na mozaiku s rovnými čelistmi. Mnoho levného porcelánu a zároveň i inspirace najdete v bazarech, kde objevíte úžasné poklady za pár drobných.

Keramické – můžete je zhotovit z obkladaček nebo si můžete koupit různobarevné glazované střepy. Obkladačky můžete řezat pomocí řezačky na obklady nebo je můžete rozbít na střepy, stejně jako porcelán. I tyto střepy můžete dále přizpůsobit pomocí kleští na mozaiku s rovnými čelistmi nebo pomocí štípaček.

Materiály podkladové

Mozaiku lze nalepit prakticky na jakýkoli pevný podklad: dřevo, překližka, MDF, HDF, stěny s omítkou, ale i sádrokartonové, keramiku, sklo, kov, tvrdý papír, plast a jiné. Další podrobnosti jsou zmíněny v jednotlivých projektech a v části „Úprava podkladových materiálů.“

Lepidla a spárovací hmoty

Podrobnosti viz kapitola „Pracovní postupy“ část „Lepení“ a část „Spárování.“

NÁŘADÍ A POMŮCKY

Hned na počátku zmíním ochranné pomůcky, které jsou při výrobě mozaiky nezbytné:

Ochranné brýle, respirátor, rukavice gumové i pracovní.

Nejdůležitější nářadí a náčiní, které budete potřebovat:

Kleště na mozaiku s rovnými čelistmi na sklo, keramiku i porcelán.

Kleště na mozaiku s kolečky jsou určeny ke štípání skla, klečka lze po opotřebení pootočít nebo vyměnit za novou.

Řezák na sklo – na obrázku vidíte řezák, jehož držadlo je naplněno řezacím olejem a při řezání skla se uvolňuje olej z nádržky držadla řezáku, i řezák úplně vpravo (žlutý), na úpravu keramických střepů, který se před řezáním musí namáčet do řezacího oleje.

Další pomůcky, se kterými se v knížce setkáte: **podložka na řezání, úhelník, pilníky, brousek, kladívko, miska na sádku, stěrky, pilníky, pinzety, houby, měkké hadry, krepová lepicí páska, štětce, lžice, pastelky, tužky, perlinka (stavební mřížka), mikrotenová fólie.**

Příprava podkladu pro mozaiku

Všechny povrchy, na které budete lepit mozaiku, musí být čisté, zbavené prachu a mastnoty.

Některé povrchy je potřeba před nalepením mozaiky ještě dále ošetřit, aby mozaika dobře držela, případně aby se spárovací hmota dala dobře odstranit z míst, na která nepatří.

Penetrační nátěr použijte pro úpravu savých povrchů, jako je například nelakovaná překližka, neglazovaná keramika (květináče, misky apod.), před aplikací lepidla a nechte nátěr zaschnout alespoň 1 hodinu, nejlépe však přes noc. Nátěr můžete připravit zředěním PVA lepidla v poměru 3 díly vody, 1 díl lepidla.

Části povrchů, dřevěných, papírových i dalších, na kterých nebude mozaika, předem natřete barvou (např. akrylovou) nebo nalakujte bezbarvým lakem, aby se po vyspárování mozaiky dala přebytečná spárovací hmota lehce odstranit z těchto částí.

Další způsob jak ochránit části bez mozaiky je, že před spárováním zalepíte potřebnou část dekorovaného předmětu krepovou lepicí páskou.

Skleněné povrchy stačí umýt v běžném prostředku na mytí nádobí, aby nebyly mastné.

Navrhování mozaiky

Chcete-li vytvořit mozaiku podle návrhu, máte několik možností. Přihlédněte k podkladovému materiálu a transparentnosti mozaiky.

1. Na dřevěné, keramické, papírové i další poklady, na které lze použít obyčejnou měkkou tužku, můžete návrh nakreslit přímo. Pokud chcete do mozaiky

zakomponovat i průhledné mozaikové kameny, dávejte pozor, aby tah tužky procházel vždy spárou, aby čáry nebyly vidět skrz průhlednou mozaiku. Výhodou této metody je, že můžete tužku odstranit gumou nebo vodou a návrh i několikrát upravit, dokud nebudete spokojeni.

2. Pokud budete lepit neprůhlednou mozaiku, můžete si motiv nakreslit na vhodný podklad (viz bod 1) pastelkami. Tento způsob vám dovolí posoudit barevnost budoucí mozaiky a i u této metody se dá návrh během práce do určité míry upravovat. Barvy pastelek se samozřejmě budou lišit od odstínů barev budoucí mozaiky, proto berte barevnost pastelek jako orientační.

3. Předlohu si můžete namalovat barvami, nakreslit pastelkami nebo tužkou na papír s méně či více detaily a mozaiku skládat na podklad podle takto připravené předlohy. Blíže se s touto možností budeme zabývat v konkrétních projektech.

4. Předlohu lze také zpracovat na PC a vytisknout v černobílé i barevné podobě.

5. Jako předlohu můžete využít i oblíbený obrázek nebo fotografii, stačí předlohu zasunout pod sklo, na které nalepíte mozaiku.

6. Vysazujte mozaiku podle vlastní fantazie, nechte se unášet barvami a tvary, využijte momentálního nápadu a pohrajte si s mozaikovými kamínky. Tento způsob je velmi relaxační metodou, vřele ho můžu doporučit.

PRACOVNÍ POSTUPY

Lepení a lepidla

Často používané **disperzní polyvinylacetátové (PVA)** lepidlo, které je vodou ředitelné a přitom po zaschnutí vodovzdorné, je dostupné lepidlo, kterým lze lepit mozaiku na mnoho podkladů a hodí se i pro práci s dětmi. Z tohoto lepidla připravíte i penetrační nátěr.

Lepidlo na mozaiku (hustý gel) pro lepení především skleněné mozaiky koupíte ve speciálních výtvarných potřebách a v prodejnách s potřebami pro tiffanisty a mozaikáře, kde koupíte i další speciální lepidlo pro lepení mozaiky z transparentního skla na skleněný podklad, které propouští světlo a pod transparentní mozaikou netvoří mapy. Toto lepidlo má řídkou konzistenci.

Silikon – vyrábí se transparentní i bílý, lze ho využít pro lepení mozaiky na sklo. Při lepení silikonem je potřeba dávat pozor, aby nevykukoval ze spár, protože ho nelze zakrýt spárovací hmotou, která na něm nedrží a velmi špatně se odstraňuje i ze znečištěné mozaiky, oděvu apod.

Stavební lepidlo na obklady práškové nebo pastové – hodí se spíše na lepení mozaiky z keramiky, kamínků, porcelánu, neprůhledného skla apod. Lepidlo nanášíte na jednotlivé mozaikové kameny nebo ho naneste v tenké vrstvě na dekorovaný předmět a jednotlivé části mozaiky do něj vmáčkněte. Tento způsob lepení je poměrně rychlý, jen je potřeba ohlídat, aby bylo ve spárách dost místa pro spárovací hmotu. Musíte také počítat s delší dobou schnutí. Výhodou je, že mozaikové kameny nesklouzávají a proto se s ním dobře lepí mozaika na 3D předměty jako jsou květináče, vázy různých tvarů, polystyrenové koule apod. Stavební lepidlo můžete použít práškové, které rozmícháte dle návodu nebo již připravené lepidlo v podobě pasty, které lze nanášet rovnou a prodává se i v malých baleních. Tato lepidla se vyrábí i mrazuvzdorná, takže se výborně hodí například pro nástěnné mozaiky určené do exteriéru.

Montážní lepidlo – dá se využít pro lepení prakticky všech druhů materiálů, včetně využití pro instalaci mozaiky na stěnu apod. Vyrábí se i v transparentní formě v tubách i v kartuši určené pro použití ve vytlačovací pistoli. Odolává povětrnostním podmínkám, takže ho lze rovněž využít pro mozaiky určené do exteriéru.

Lepidlo vybírejte podle toho, jaký materiál budete lepit, na jakém podkladu bude mozaika vysázena a také podle toho, kde bude mozaika umístěna, zda v interiéru nebo exteriéru. Při volbě a nákupu lepidel konzultujte výběr s odborníkem, abyste se vyvarovali nákupu nevhodného lepidla a následného zklamání při lepení mozaiky.

PRACOVNÍ POSTUPY

Spárování

Spárovací hmoty zpevní a dotvoří celou mozaiku. Vyrábí se v mnoha odstínech, takže si stačí vybrat Bílou, případně šedou spárovací hmotu je možné, tónovat malířským tonerem nebo akrylovou barvou. Výsledný odstín bude pastelový, v případě tónování šedé spárovací hmoty, budou barvy ještě tlumenější. Příklad: přidáte-li do bílé spárovací hmoty červený pigment, vznikne růžová. Spárovací hmota tónovaná akrylovými barvami se také hůře čistí a odstraňuje z povrchu mozaiky.

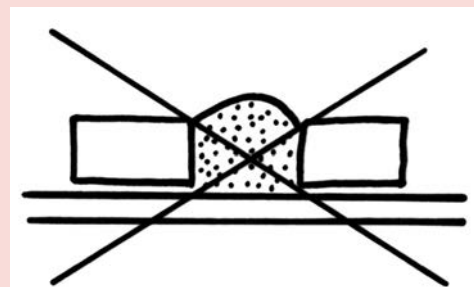
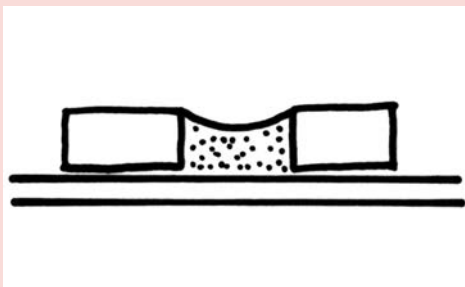
Barva spárovací hmoty zásadně ovlivní konečný vzhled mozaiky. Šedá spárovací hmota nechá vyniknout barvám jednotlivých mozaikových kamenů, ale i celému námětu. Bílé spáry zvýrazní tvary jednotlivých kamenů a dodají mozaice nádech středomořského stylu, nejlépe se hodí k mozaikám ve světlých odstínech. Dobře zvolená barva spárovací hmoty podtrhne krásu mozaiky. Pokud si nevíte rady a vaším záměrem není zvýraznit mřížku mozaiky, držte se pravidla, že barva spáry by měla ladit s barvami mozaiky, případně zvolte neutrální světle šedý odstín spárovací hmoty. Konečná barva spáry bude po vyschnutí světlejší než barva spárovací hmoty rozdělané s vodou.

Pokud budou předměty sloužit v exteriéru, použijte raději mrazuvzdornou spárovací hmotu, která odolává povětrnostním podmínkám.

Pro všechny projekty uvedené v publikaci je vhodná spárovací hmota určená pro úzké spáry do šířky cca 4 mm. Vyrábí se i spárovací hmota pro spáry širší.

Správná a špatná spára:

PRACOVNÍ POSTUPY

Postup:

1. Rozdělte spárovací hmotu v misce na sádku podle návodu výrobce. Obecně platí, že spárovací hmota se přidává po lžících do čisté vody, dokud nevznikne hladká kašovitá hmota bez hrudek.

2. Pro míchání hmoty se výborně hodí gumová kuchyňská stěrka. Naneste spárovací hmotu na mozaiku, zatřete pomocí stěrky do všech spár a přebytečnou hmotu odstraňte.

